

מה שנתן, והוא הדין לענינינו, שדעתו על מה שהפקיר! (158)

לא היה ממתין מלחזור בו עד אחר שלשה ימים! אלא ודאי נתכוין להפקר גמור.

אלא, אמר רבא: היינו טעמא דרבי יוסי, גזירה משום מתנת בית חורון [המעשה המובא להלן במשנה]. שכיון שאנן סהדי שהפקיר רק כדי שיזכה המודר, חיישינן שאם נתיר לעשות כן, יבואו להתיר אף במקרה שאמר המדיר בפירוש שמפקיר על מנת שיזכה המודר, כמתנת בית חורון.

תניא: המפקיר את שדהו, כל שלשה ימים — יכול לחזור בו אף אם זכה כבר אחר בשדה. והטעם הוא, שעשו תקנה מפני הרמאים, שכיון שהפקר פטור מן המעשר, היו מפקירין שדותיהן כדי ליפטר, והיה בדעתם לחזור ולזכות בהם. ונמצא שלא היה הפקרן — אלא להערמה בלבד. לכן תקנו שלא יהא זה הפקר כלל, ואף אם זכה בהן אחר — יכולין הבעלים לחזור בהם.

מכאן ואילך, לאחר שלשה ימים — אין המפקיר יכול לחזור בו. שלאחר שעברו שלשה ימים, כבר אין חוששין לרמאין. שאם באמת נתכוין רק לפטור עצמו ממעשר, הרי

ואם אמר אדם: **תהא שדה זו מופקרת ליום אחר**, או שאמר שתהא מופקרת **לשבת** [לשבוע] **אחת**, או שאמר **לחדש אחד**, או **לשנה אחת**, או **לשבוע אחת** [לשבוע שני שמיטה],

אזי, **עד שלא זכה בה, בין שלא זכה בה הוא, ובין שלא זכה בה אחר — יכול המפקיר לחזור בו.**

אבל **משזכה בה בין הוא בין אחר — אין יכול לחזור בו** מהפקרו.

והנפקא מינה בין זכה בו בעצמו מן ההפקר ובין חזר בו מהפקרו, היא בכך:

כדי לזכות מההפקר, צריך שיעשה בו קנין, ואילו חזרה, דיה שיחזור בו בדברים.

וכן אם זכה מההפקר הרי הוא פטור מן המעשר אפילו לרבי יוסי, למרות שנחשב הדבר שהוא קנה זאת ממנו עצמו! אך אם

וכן כאשר האדם מטיל את נדרו על חפץ, חל דברו, ומכח חלות דבריו, יש בישראל את הדין של "בל יחל דברו", ובגוי חלים דבריו גם בלי שיהיה איסור בדבר.

ולכן מבאר הרמב"ם, שמנדר למדנו יסוד, שאדם יכול להחיל את התחייבותו, או את חלות דבריו, באמצעות דיבור גרידא. ומכאן נובע דין הפקר, שחלים דבריו על החפץ שיהיה הפקר, ללא כל מעשה קנין של האדם! ואין לו לחזור מן ההפקר כשם שאין לו לחזור מהנדר, אם כי בחזרתו מן ההפקר לא יעבור על "בל יחל

דברו", כי ההפקר אין בו נדר, אלא הוא נלמד מחלות הנדר.

ולכן, גם יכול האדם, לפי רבי יוסי, להפקיר, ולחזור בו מהפקרו כל זמן שלא זכה בו אדם. כי לפי רבי יוסי זוהי חלות ההפקר, שיוכל כל אדם לזכות בו, ואם לא זכה בו, יכול המפקיר לחזור בו. ונמצא שזוהי חלות דבריו, כמו נדר, שיכול להגדיר ולהגביל את חלות דבריו.

158. כך פירשו התוס' לפי גירסת הגמ' שלפנינו. ובר"ן יש גירסא אחרת. עיי"ש.